

Politisk plattform

Vårt formål

«Norges Bygdekvinnelag arbeider for levende og inkluderende lokalsamfunn. Vi er partipolitisk uavhengige. Vi er en pådriver for norsk matproduksjon, likeverd, demokrati og mangfold. Vi styrker kvinner gjennom nettverk, kunnskapsdeling og praktiske aktiviteter med respekt for vår felles kulturarv og med blick mot framtiden.»

Gode liv i levende lokalsamfunn

Norges Bygdekvinnelag er en frivillig organisasjon som er uavhengig av partipolitikk. Vi jobber for aktive lokalsamfunn og for at alle skal ha like muligheter, uansett bosted. Internasjonal kvinnesolidaritet er også en viktig del av vårt engasjement.

Bygdene er ryggraden i storsamfunnet. Her skaper vi verdier, forvalter ressurser og står for viktig beredskap. Men viktigst av alt: Bygda er hjemmet og arbeidsplassen til en stor del av befolkningen. Vårt arbeid er hverdagsberedskap i praksis.

Målet vårt er å skape gode liv i levende bygder. Det betyr mye å bo et sted der alle føler nærhet og tilhørighet. Som bygdekvinner inkluderer vi alle, bygger tillit og deler kunnskap. Vi vet at det å ta vare på både mennesker, kultur og natur over hele landet, er grunnen til at Norge er et av verdens beste land å bo i.

Vår politiske plattform er delt inn i seks hoveddeler:

- Frivillighet
- Offentlige tjenester
- Kvinnens rettigheter og muligheter
- Praktisk matkunnskap
- Bærekraftig ressursbruk
- Matberedskap på naturens premisser

1. Frivillighet

Frivilligheten er limet i samfunnet vårt. Frivillige organisasjoner løser oppgaver og skaper møteplasser der folk trives. Her møtes vi på tvers av generasjoner og bakgrunn for å dele engasjement, aktiviteter og opplevelser. Slike fellesskap bygger varme, inkluderende og levende lokalsamfunn for alle.

1.1 Beredskap og trygge lokalsamfunn

Frivilligheten er sentral for Norges beredskap. I krisetider er vi helt avhengige av at vi kjenner og stoler på hverandre. Bygdekvinnes arbeid med inkludering, praktisk matkunnskap og sosiale nettverk er hverdagsberedskap i praksis. Slik innsats bygger trygge og robuste lokalsamfunn. Stortinget anerkjente i 2025 Norges Bygdekvinnelag som en organisasjon for mat- og omsorgsberedskap.

Vi mener at:

1. **Frivilligheten må med i alle planer.** Vår rolle i den sivile beredskapen må anerkjennes og tas med i alt fra stortingsmeldinger til lokale planer.
2. **Støtten til frivillig beredskap må økes.** Organisasjoner som tar ansvar for tryggheten vår, trenger bedre økonomiske rammer.
3. **Mat- og omsorgsberedskap må prioriteres.** Justis- og beredskapsdepartementet bør gi økt støtte til organisasjoner som Norges Bygdekvinnelag.
4. **Vi må sitte ved bordet.** Frivillige organisasjoner bør ha en fast plass i beredskapsrådene, både i kommunen, i regionen og nasjonalt.

1.2 Bedring av frivillighetens kår

Det koster penger å drive frivillige aktiviteter og organisasjoner. Frivilligheten bidrar med mye som verken det offentlige eller private kan løse alene. Skal vi fortsette å ta på oss viktige oppgaver i framtiden, trenger vi forutsigbare ordninger. Statsbudsjettet må sikre frivilligheten en stabil drift som gjør det mulig å planlegge for fremtiden.

Vi mener at:

1. **Frivilligheten trenger trygge rammer.** Frivillige organisasjoner må få gode og forutsigbare vilkår som sikrer et levende organisasjonsliv i hele landet.
2. **Full momskompensasjon skal være en rettighet.** Frivillige organisasjoner må få tilbakebetalt all moms på varer og tjenester gjennom en fast og trygg ordning.
3. **Støtten til Norges Bygdekvinnelag må styrkes.** Den årlige støtten over statsbudsjettet må økes og justeres i takt med prisstigningen.

4. **Bygdekvinnene må inn på flere budsjetter.** Siden vi jobber med viktige oppgaver innenfor for eksempel kultur og beredskap, må organisasjonen få støtte fra flere departementer enn i dag.
5. **Frivilligheten må støttes med regionale og lokale midler.** Kommuner og fylkeskommuner må legge bedre til rette for frivillig arbeid gjennom økt økonomisk støtte.

1.3 Mangfold og inkludering

Mangfold gjør samfunnet vårt sterkere og rikere. Vi skal bygge fellesskap der alle er inkludert, uansett hvem de er eller hvor de kommer fra. Alle som bor i Norge, skal ha de samme mulighetene til å delta og bidra i hverdagen. Frivilligheten har en unik kraft til å skape engasjement og endre samfunnet til det bedre.

Norges Bygdekvinnelag er en viktig ressurs som skal brukes mer i det nasjonale inkluderingsarbeidet. Et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten er nødvendig for å lykkes. Frivilligheten skal ikke ta over oppgavene til det offentlige, men bidra med det som skaper ekstra trygghet og tilhørighet i lokalsamfunnet.

Vi mener at:

1. **Frivilligheten må inn i integreringsloven.** Lovverket må tydelig vise hvor viktig frivillige organisasjoner er i integreringsarbeidet.
2. **Økonomien må sikres.** Frivillige organisasjoner trenger et trygt økonomisk grunnlag for å planlegge og gjennomføre gode tiltak over tid.
3. **Kommunene må ha oversikt.** Alle kommuner må pålegges å ha oversikt over lokale lag og foreninger som kan bidra i integreringsinnsatsen.
4. **Samarbeidet må bli langsiktig.** Kommunene må invitere frivilligheten til fast og forpliktende samarbeid om integrering lokalt.
5. **Frivillig arbeid må telle som kompetanse.** Erfaring fra organisasjonslivet bør veie tungt når kvinner med minoritetsbakgrunn søker jobb og skal inn i arbeidslivet.

2. Offentlige tjenester

Skal folk bo og trives i distriktene, må hverdagen fungere. Det betyr at butikk, skole, barnehage og helsetjenester må finnes i nærheten av hjemmet. Slike tjenester er ryggraden i lokalsamfunnet og må tas vare på. Vi trenger også gode kollektivløsninger, et rikt kulturliv og tilgang til høyere utdanning i hele landet for at bygdene skal være attraktive for alle.

Vi mener at:

1. **Vi må eie våre egne ressurser.** Lokalt og nasjonalt eierskap til naturressurser og bedrifter er avgjørende for å sikre verdiene våre for framtiden.
2. **Husbanken må sikre boligtilbud i distriktene.** Tilskudd til boliglån må økes slik at det blir lettere for folk å bygge og bo i bygdene.
3. **Offentlige tjenester må være nær folk.** Alle skal ha god tilgang til barnehage, skole og helsetjenester, uansett hvor i landet de bor.
4. **Høyhastighetsbredbånd til alle.** Stabilt og raskt nett er i dag like viktig som strøm og vann og må rulles ut til alle.
5. **Kollektivtilbudet må fungere i hverdagen.** Vi trenger transportløsninger som er tilpasset distriktene, med enkle og smarte måter å komme seg fram på.
6. **Utdanning og kultur skal være tilgjengelig for alle.** Alle skal ha mulighet til å ta videregående utdanning og oppleve et rikt kulturliv der de bor.

3. Kvinners rettigheter og muligheter

Norges Bygdekvinnelag mener at alle skal ha like muligheter og plikter til å delta i samfunnet. Fellesskapet vårt blir sterkere og rikere når alle får bruke evnene sine. Når vi er likestilte i arbeidslivet, skaper vi et samfunn med mer kunnskap, kultur og tradisjoner. For oss er det viktig å bygge sterke bånd mellom kvinner her hjemme, og stå sammen med bygdekvinner over hele verden.

3.1 Kvinnelig gründerskap

I distriktene våre er mulighetene mange for å skape jobber av ressursene vi har rundt oss. Likevel ser vi at veien til å starte egen bedrift er for lang for mange kvinner. Selv om nesten fire av ti som ønsker å starte for seg selv er kvinner, er det bare to av ti som faktisk gjør det. Slik kan det ikke være.

Vi trenger en politikk som satser på kvinnelige gründere, også de med minoritetsbakgrunn. Når kvinner i distriktene lykkes med sine bedrifter, skaper det ringvirkninger for hele landet. Det gir flere arbeidsplasser, økt bosetting og levende lokalsamfunn som vi alle tjener på.

Vi mener at:

1. **Støtteordningene må treffe kvinner bedre.** Det offentlige må sørge for at en større del av etablerertilskuddene går til kvinnelige gründere.

2. **Norge trenger et eget gründerprogram for kvinner.** Vi må starte et nasjonalt program som har som mål å få opp andelen kvinner som starter egen bedrift og sikre oppfølging over tid. Det kan løses med mentorordning.
3. **Innovasjon Norge må satse på distriktene.** Midler til kvinnelige gründere som vil skape verdier i bygdene, må prioriteres høyere enn i dag.
4. **Veiledningen må bli bedre for alle.** Innvandrerkvinner med gründerambisjoner må få god og tydelig hjelp til å forstå lover og regler i det norske næringslivet.

3.2 Et likestilt arbeidsliv

Lik lønn for likt arbeid er grunnmuren i et rettferdig arbeidsliv. Selv om vi har kommet langt, er ikke kampen vunnet. Vi har fortsatt en vei å gå før alle – uavhengig av kjønn, bakgrunn eller funksjonsevne – får de samme mulighetene til å bruke evnene sine. Norges Bygdekvinnelag krever en kraftfull innsats for å skape et arbeidsliv der det er plass til alle.

Vi mener at:

1. **Heltid skal være hovedregelen.** Retten til heltidsarbeid må inn i lovverket, slik at flere får den økonomiske tryggheten en full stilling gir.
2. **Diskriminering i arbeidslivet må stoppes.** Vi trenger et sterkere lovvern og en satsing på gode holdninger for å sikre at alle blir behandlet likt når de søker jobb.
3. **Folk må få bruke evnene sine der de bor.** Offentlige fagmiljøer og kompetansesarbeidsplasser må i større grad flyttes ut til distriktene.
4. **Kvinner i landbruket trenger trygghet.** De som jobber i primærnæringene, må ha de samme rettighetene til velferdsordninger som alle andre i arbeidslivet.

3.3 Kvinners innflytelse, livsvilkår og internasjonal solidaritet

Alle kvinner må ha rett til å bestemme over egen kropp, eget liv og egne ressurser. Slik selvbestemmelse er like viktig i Norge som i resten av verden. Vold og overgrep mot kvinner og barn kan aldri aksepteres. Kvinner som deler eiendom eller bedrift med en partner, må ha full oversikt over sine rettigheter og tilgang til juridisk hjelp.

Å styrke bygdekvinners tilgang til kapital, eiendom og utdanning er en investering i fremtiden. Når vi satser på kvinner, styrker vi samtidig familiene og hele lokalsamfunnet.

Vi mener at:

1. **Kvinnens stemme må høres.** Alle kvinner skal ha trygghet og mulighet til å tale fritt og uttrykke seg i det offentlige rom.
2. **Retten til egen helse er grunnleggende.** Alle skal ha kunnskap om egne rettigheter og tilgang til god helse gjennom hele livet, både fysisk, mentalt og sosialt.
3. **Kvinner må ha tilgang til egne ressurser.** Vi må sikre at kvinner får utdanning, rett til egen jord og mulighet til å ta opp lån, slik at de kan produsere mat og skape trygghet for seg og sin familie.
4. **Solidariteten må være grenseløs.** Vi skal jobbe aktivt for å styrke kvinners rettigheter og livsvilkår over hele verden.

4. Praktisk matkunnskap

Matkunnskap er kunnskap for fremtiden. Ved å bruke lokale råvarer og kjenne mattradisjonene våre, står vi sterkere rustet for det som kommer. Skulle strømmen gå eller butikkhyllene bli tomme, må vi kunne bruke metodene som fungerte før elektrisiteten kom.

Vi trenger kunnskap om tradisjonelle teknikker for å konservere og tilberede mat over åpen flamme eller med enkle hjelpemidler. En stor satsing på praktisk matkunnskap i hele befolkningen er avgjørende for Norges matberedskap. Slik innsats redder liv og skaper trygghet i hverdagen.

4.1 Mat og helse i skolen

Praktisk matkunnskap må få en større plass i skolen. Gode vaner og praktiske ferdigheter som læres tidlig, varer hele livet. Gir vi barna våre denne kunnskapen i grunnskolen, vil hele landet få bedre beredskap i løpet av bare én generasjon.

Barn og unge trenger kunnskap for å kunne ta gode og sunne valg i en hverdag full av inntrykk. Slik læring er avgjørende for både folkehelsen og landets sikkerhet. Når vi lærer de unge å mestre maten, bygger vi samtidig et tryggere og sunnere Norge.

Vi mener at:

1. **Lærere i mat og helse må ha riktig kompetanse.** Det må stilles tydelige krav til faglig bakgrunn for alle som skal undervise barn og unge om mat og ernæring.
2. **Faget mat og helse trenger flere timer.** Skolen må sette av mer tid til undervisning, slik at elevene faktisk får lære de praktiske metodene og ferdighetene de trenger.
3. **Skolekjøkkenet må få et økonomisk løft.** Vi må sikre nok penger til gode lokaler, skikkelig utstyr og råvarer av god kvalitet i undervisningen.

4.2 Kosthold og matvaner

Et sunt folk er grunnlaget for en god beredskap. I dag er et dårlig kosthold en av våre største helseutfordringer. Vi ser at stadig flere rammes av livsstilssykdommer som diabetes og fedme.

Skal vi snu utviklingen, må vi starte med barna. Gode matvaner som legges i barndommen, har alt å si for helsen resten av livet. Ved å gi de unge en sunn start, bygger vi et sterkere og mer motstandsdyktig samfunn.

Vi mener at:

1. **Gratis skolemåltid må bli en rettighet.** Alle elever skal ha rett til et sunt og daglig måltid i skolen, og kravet må inn i lovverket.
2. **Sunn mat skal være en selvfølge i hele oppveksten.** Barnehager og skolefritidsordninger må sørge for at barna får servert næringsrike måltider hver dag.
3. **Det offentlige må velge norsk og lokalt.** Sykehus, institusjoner, skoler og kantiner må så langt det er mulig bruke norske og lokale råvarer når de kjøper inn mat.

4.3 Immateriell kulturarv

Store deler av vår levende kulturarv står i fare for å gå tapt. Gamle tradisjoner bærer på viktig kunnskap om hvordan vi kan leve godt og bruke ressursene våre på en klok måte. Norges Bygdekvinnelag gjør en stor innsats for å holde disse verdiene levende, spesielt gjennom å lære bort praktisk matkunnskap til nye generasjoner. Norges Bygdekvinnelag har status som rådgivende organisasjon for UNESCO på mattradisjoner i Norge.

Myndighetene må styrke arbeidet med å ta vare på tradisjonskunnskapen vår. I et beredskapsperspektiv er slike ferdigheter helt avgjørende for at vi skal kunne klare oss i fremtiden.

Vi mener at:

1. **Levende kulturarv må sidestilles med bygg og gjenstander.** Tradisjonell kunnskap og matkultur må få samme status og økonomiske støtte som fysiske kulturminner.
2. **Frivillige organisasjoner trenger trygghet.** Lag og foreninger som holder liv i gamle tradisjoner, må sikres forutsigbare vilkår og fast økonomisk støtte til arbeidet sitt.
3. **Vi trenger en egen stortingsmelding om immateriell kulturarv.** Regjeringen må ta initiativ til en helhetlig plan for å styrke den levende kulturarven i Norge.
4. **Norge må holde sine internasjonale løfter.** Vi må jobbe systematisk for å oppfylle forpliktelsene i UNESCOs konvensjon om bevaring av immateriell kulturarv.

5. Bærekraftig ressursbruk

Kloden har nok ressurser til å dekke alles behov, men ikke alles overforbruk. Fremtidens samfunn må bygges på en fornuftig og lokal bruk av det vi har felles. Vi trenger systemer som setter bærekraft først, og kunnskap om hvordan vi forvalter naturen på best mulig måte.

Som samfunn og enkeltpersoner må vi redusere forbruket, kaste mindre og utnytte alle ressurser fullt ut. Flere av oss bør bli produsenter og ikke bare forbrukere. Å dyrke sin egen mat, sy sine egne klær, bruke hele dyret og reparere fremfor å kjøpe nytt, er ferdigheter som gir oss makt til å endre verden. Slik kunnskap er selve motoren i det grønne skiftet, og den må støttes og deles av alle.

5.1 Kjedemakt og matmangfold

Forbrukerne fortjener et best mulig utvalg av sunne, norske produkter. Skal vi få til et slikt mangfold, må matkjedene reguleres strengere slik at veien til butikkhyllene blir kortere. Særlig de som produserer lokalmat, driver i liten skala eller satser økologisk, møter i dag store hindringer for å nå ut til kundene.

Prisen på dagligvarer må gjenspeile kvalitet og produksjonskostnader. En større del av inntektene i verdikjeden må gå til primærprodusentene. Vi må også regulere kjedenes egne merkevarer, da de presser ut uavhengige aktører og bidrar til mindre matmangfold og innovasjon i markedet.

Vi mener at:

1. **Maktkonsentrasjonen i matbutikkene må brytes.** Myndighetene må regulere matkjedene strengere og sette grenser for kjedenes egne merkevarer, slik at de ikke kveler mangfoldet.
2. **Lokalmat må bli lovfestet i offentlige innkjøp.** Kommuner og fylker må følge opp reglene for innkjøp av lokalmat, og kravet om å bruke norske råvarer må inn i lovverket.
3. **Vi må vite hvor melet kommer fra.** Alle matvarer skal merkes tydelig med både innhold og opprinnelse. Vi krever at det innføres krav om opprinnelsesmerking også på brød og bakevarer.
4. **Butikkhyllene må romme hele mangfoldet.** Det må bli enklere for oss å kjøpe råvarer som sau, kje og høne, ulike stykningsdeler og frukt og grønt med «skjønnhetsfeil». Vi vil ha tilgang til norsk mel og planter gjennom en mye større del av sesongen.
5. **Nærbutikken må sikres.** Merkur-ordningen, som gir livsviktig støtte til de små dagligvarebutikkene i distriktene, må styrkes for å bevare levende lokalsamfunn.

5.2 Forebygging av matsvinn

Tradisjonell matkunnskap er nøkkelen til å bruke ressursene våre best mulig. Vi sikrer god ressursutnyttelse i praksis når vi bruker hele dyret, fra hode til hale. Kunnskap om hvordan vi konserverer frukt, bær, kjøtt og grønnsaker hjelper oss å ta vare på maten mye lenger.

Økt kjennskap til norske kornsorter, som bygg, gjør at vi kan erstatte importerte varer med kortreiste råvarer. Samtidig gir kunnskap om ville vekster og naturens artsmangfold oss et rikere utvalg på kjøkkenet. Å spise lokal mat i sesong fjerner unødvendig transport, gir ferskere råvarer og sørger for at mindre mat går til spille.

Vi mener at:

1. **Sammenhengen mellom mat og klima må bli tydeligere.** Myndighetene må bli flinkere til å kommunisere hvordan valget av lokale råvarer henger sammen med miljøet og klodens fremtid.
2. **Tradisjonsmaten må inn i klasserommet.** Kunnskap om norske råvarer og konservering må inn i læreplanene i skolen.
3. **Kostholdsrådene må være norske og praktiske.** Når staten gir råd om hva vi bør spise, må de ta utgangspunkt i norske ressurser, mat i sesong og kunnskap som faktisk kan brukes på kjøkkenet.

5.3 Bærekraftig forbruk

Produksjon og fjerning av avfall krever enorme ressurser, enten det gjelder mat, klær eller andre varer. Både bedrifter og privatpersoner må redusere forbruket, reparere det vi eier og resirkulere det som er utslitt.

Vi trenger kortere avstand mellom de som lager varene og de som bruker dem. Mer av det vi trenger i hverdagen må kunne kjøpes lokalt, slik at veien fra produksjon til butikkhylle blir så kort som mulig.

Vi mener at:

1. **Det offentlige skal velge norske varer.** Gjennom sine innkjøp har stat og kommune et stort ansvar for å velge norske råvarer og produkter så langt det overhodet er mulig.
2. **Staten må heie på direkte handel.** Myndighetene bør støtte salgskanaler der produsent og forbruker møtes direkte, slik at veien blir kortest mulig for mat og andre lokale varer.
3. **Organisasjoner som lærer bort praktiske ferdigheter, må få mer støtte.** Vi må styrke de som jobber med holdningsendring og sprer kunnskap om matlaging, reparasjon og bærekraftig forbruk.
4. **Det må lønne seg å reparere.** Vi må gjøre det billigere å ta vare på det vi eier enn å kjøpe nytt. Et viktig skritt er å fjerne momsen på salg av bruktklær og reparasjonstjenester.

6. Matberedskap på naturens premisser

Et aktivt landbruk med bønder over hele landet er avgjørende for nasjonal selvforsyning og matsikkerhet. Landbruket skaper liv i bygdene og sikrer oss trygg mat. Vi trenger en politikk som øker selvforsyningen og utnytter norske ressurser bedre i alle deler av landet.

Internasjonalt må bønder få bedre tilgang til jord, lån, kunnskap og markeder. Retten til å bruke egne såfrø og lokale sorter må beskyttes. Alle folk og stater må ha rett til å styre sin egen matproduksjon, slik at de kan sikre nok og sunn mat tilpasset sin egen kultur og sine egne ressurser.

6.1 Nasjonal matproduksjon og matsikkerhet

Norge er ansvarlig for å produsere vår egen mat. Skal vi oppnå reell matsikkerhet, trenger vi en politikk som tar i bruk jorda over hele landet. Vi må ha virkemidler som beskytter produksjonen og sikrer bonden økonomiske rammer til å satse på fremtiden.

For å øke produksjon av norsk matkorn, har aktørene i verdikjeden for korn satt seg et mål om at 90 prosent av matkornet vi forbruker i Norge skal være produsert på norske jorder innen 2030.

Ekte matsikkerhet betyr å verne matjorda, bygge opp beredskapslagre og sørge for et aktivt landbruk basert på norske ressurser. Slik nasjonal råderett skaper et samfunn som står støtt i møte med en usikker verden.

Vi mener at:

1. **Tollvernet må styrkes.** Vi må beskytte produksjonen av matvarer som Norge har naturgitte forutsetninger for å lage selv.
2. **Det skal lønne seg å være bonde.** Bønder skal ha inntekt, velferdsordninger og arbeidsvilkår på linje med andre grupper i samfunnet.
3. **Det må produseres mat i hele landet.** Det sikrer vi med store og små bruk.
4. **Matjorda må få et absolutt vern.** Vi krever en nullvisjon for nedbygging av matjord, slik at vi ikke ofrer fremtidig matproduksjon for andre formål.
5. **Beredskapslagringen må flyttes ut til distriktene.** Lagring av matkorn og såfrø må styrkes, og lagrene bør fordeles både sentralt, regionalt og lokalt på gårdene.
6. **Matsuverenitet skal ligge til grunn for all handel.** Retten til å produsere mat til egen befolkning må anerkjennes som et grunnleggende prinsipp for alle land.
7. **Bedre forutsigbarhet i produksjon av norsk matkorn:** Vi skal støtte opp om tiltak for å styrke produsentenes behov for økt forutsigbarhet i norsk matkornproduksjon.

6.2 Miljøvennlig matproduksjon

Ressursene i jord, skog, fjell og hav skal brukes og tas vare på i et evighetsperspektiv. Vi skal høste av naturen uten å ødelegge økosystemene eller bidra til klimaendringer. Naturen skal kunne gi oss mat i all fremtid.

Norge er et gressland med enorme utmarksbeiter og lite dyrket mark. Vi må bruke disse naturressursene slik at vi er selvforsynt med kjøtt og melk, samtidig som vi produserer mer frukt, bær og matkorn tilpasset norsk klima og matkultur.

Maten bør produseres med minst mulig import og mest mulig på norske ressurser. Vi må legge til rette for lokal foredling og distribusjon. Vi trenger andelslandbruk, småskala matproduksjon, markedshager og parsellhager over hele landet.

Vi mener at:

1. **Norsk matproduksjon skal bygge på norske ressurser.** Vi må øke andelen norske råvarer i offentlige innkjøp og sikre at maten vår produseres på det jorda og naturen her hjemme kan gi oss.
2. **Landbruket må rustes for et klima i endring.** Vi må satse på nasjonal produksjon av frø og settepoteter, og utvikle korn, frukt og grønnsaker som tåler fremtidens værforhold.
3. **Beiteressursene og utmarka må brukes bedre.** De grovfôrbaserte næringene må styrkes og stølsdrift og seterkultur må sikres en fremtid. Samtidig må vi øke produksjonen av plantebasert mat tilpasset norske forhold.
4. **Økologisk jordbruk trenger en reell satsing.** Det nasjonale målet om ti prosent økologisk produksjon må nås innen 2032 gjennom målrettede tiltak.
5. **Vi må sikre rekrutteringen til norsk landbruk.** Det må legges til rette for at unge bønder ser en fremtid i yrket og ønsker å satse på matproduksjon over hele landet.
6. **Matsvinn og plastbruk skal minimeres.** Vi må stille krav til mindre avfall og smartere emballasje i alle ledd – fra bonden og industrien til butikken og kjøkkenbenken hjemme.

6.3 Bruk av GMO (genmodifiserte organismer) i matproduksjonen

Forbrukerne skal kunne stole på maten. Vi krever full kontroll over hva vi spiser, samtidig som naturens egen balanse må beskyttes.

Trygg mat betyr naturlige råvarer fra en produksjon som tar vare på helse og miljø for fremtidige generasjoner. En restriktiv linje til genmodifisering sikrer både matsikkerhet og biologisk mangfold.

Vi mener at:

1. **Føre-var-prinsippet må styre all fremtidig GMO-regulering.** All forvaltning av genmodifiserte organismer skal prioritere helse, miljø og naturens langsiktige balanse fremfor kortsiktig gevinst.
2. **Regelverket må omfatte alle former for genredigering.** Lovverket skal gjelde for samtlige genmodifiserte organismer, inkludert ny teknologi for genredigering, slik at vi har en helhetlig kontroll med alt som settes ut i naturen eller brukes i mat.
3. **Uavhengig kontroll og sporing må lovfestes.** Myndighetene skal sikre at alle GMO-er gjennomgår uavhengige risikovurderinger. Det må stilles strenge krav til sporbarhet og kontinuerlig overvåking ved utsetting i naturen.
4. **Retten til GMO-frie valg må sikres gjennom tydelig merking.** All bruk av genmodifisering må merkes klart, slik at både produsenter og forbrukere beholder retten til å velge GMO-frie frø, dyr, fôr og matvarer.

Vedtatt på landsmøtet 2026 i Drammen.